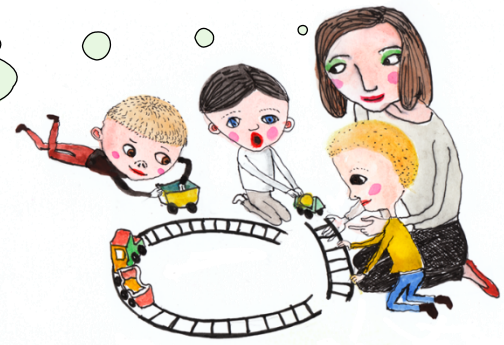

Børn leger ikke for at lære,
de leger for at lege, men de
lærer en masse mens de leger...

LEGEUNIVERSER I BØRNEHAVEN

STATUS- SAMMENHÆNG

Vi har over tid haft særligt fokus på at opdele børnene i mindre gruppesammensætninger for at styrke relationer og samspil. Vi har observeret, at når fællesskaberne er udsatte, har det ofte en sammenhæng med børnenes forudsætninger for at indgå i leg.

Gode lege- og samspilsformer skaber forudsætninger for at kunne indgå i forskellige former for leg med andre.

Siden 2018 har leg været den central del af det pædagogiske grundlag, og har iflg. Dagtilbudsloven en værdi i sig selv. Undersøgelser viser en direkte sammenhæng mellem hvor meget børn leger og hvor godt de trives. Jo mere børn leger – og helst den frie og fysiske leg – jo bedre er deres trivsel, selvværd og robusthed.

Leg er en essentiel del af børns udvikling, og gennem leg lærer børn en lang række færdigheder og kompetencer på forskellige områder.

Leg giver børn mulighed for at interagere med hinanden, lære at samarbejde, forhandle og løse konflikter. De lærer også at forstå sociale regler og normer samt at udvikle empati og venskaber.

Gennem leg udforsker børn deres fantasi og kreativitet. De lærer at tænke ud af boksen, forestille sig forskellige scenarier og løse problemer på innovative måder.

Leg giver børn mulighed for at øve deres sprogfærdigheder ved at kommunikere med andre børn og voksne. De lærer nye ord, udvikler deres talesprog og øver sig i at udtrykke deres tanker og følelser.

Mange former for leg indebærer fysisk aktivitet, hvilket bidrager til udviklingen af børns motoriske færdigheder. De øver sig i at koordinere deres bevægelser, opbygger styrke og balance samt finmotorik gennem aktiviteter som byggeleg eller leg med små genstande.

Leg er en naturlig måde for børn at lære om verden omkring dem. De øver sig i at løse problemer, tænke abstrakt, forstå årsag og virkning samt udvikle deres hukommelse og koncentrationsevne.

Gennem leg lærer børn også at håndtere deres følelser og regulere deres adfærd. De får mulighed for at eksperimentere med forskellige roller og situationer og udvikler dermed deres forståelse for sig selv og andre.

Samlet set er leg en afgørende del af børns udvikling, da den beriger deres liv på mange niveauer og giver dem de færdigheder og erfaringer, de har brug for, for at trives og lykkes senere i livet.

Børns evne til at fantasere og indgå i et legeunivers med andre børn kommer ikke af sig selv. Ikke alle børn ved, hvordan man leger, og nogle kan have brug for støtte fra det pædagogiske personale for at lære det. Dertil kommer at ikke alle børn har lige muligheder for at vælge, hvem de gerne vil lege med, hvad de har mulighed for at lege, hvilken plads eller rolle de kan indtage i den fælles leg, hvornår de kan være med eller hvordan legen udvikler sig.

Det er en pædagogisk opgave at skabe gode legebetingelser for alle børn.

De børn, der i forvejen er gode til at lege, finder hinanden som magneter og genererer mere leg. Derfor er det vigtigt at det pædagogiske personale er opmærksomme på at støtte de børn, der af forskellige årsager, kommer til at stå udenfor.

Pædagogisk kvalitet i legen er derfor ikke alene defineret af, at børn er fri for voksen indgriben, eller at pædagogisk personale tager afsæt i børns egne valg. Der skal være en balance i, hvad de voksne byder ind med, så de udvider det, børn selv kan finde på og selv klare. Det beror derfor på en faglig vurdering, hvornår, hvor ofte og hvordan de voksne intervenserer legen. Voksenguidede legeaktiviteter kan anvendes til at styrke børns forudsætninger for at indgå i selvorganiserede leg.

Vi skal sikre trivsel, udvikling, læring og dannelse for alle børn, derfor sætter vi de kommende år særligt fokus på legeuniverser med henblik på at udvikle stærkere fællesskaber.

MÅL

Målet er at skabe deltagelsesmuligheder for alle børn gennem et fællesskab, der motiveres af leg.

Legens univers er det sted, hvor børnene skaber venskaber, som medskabende af de stærke fællesskaber.

Målgruppen er alle børn i børnehaven.

Alle børn har ret til at være en del af et stærkt fællesskab.

TILTAG

Børneperspektiv

Nærværende voksne der følger børnenes spor i forhold til legens udvikling

Voksne der støtter op om spirende relationer

Legemiljøet skal være inspireret af børnenes interesser. Det tilgængelige legetøj skal give anledning til udvikling.

Forældreperspektiv

I forbindelse med efterårets forældremøde, sættes der spot på hvordan forældrene kan understøtte børnenes deltagelsesmuligheder via leg.

I forhold til forældresamtalerne vil vi sætte fokus på børnenes legefærdigheder og nuzo. Samt hvordan forældrene kan understøtte denne udvikling.

Pædagogiske personale

Børn i dag kan have forskellige typer problemer med at blive en del af legefællesskabet. Ansvar for et godt legemiljø er de voksnes.

Via faglig refleksion – stimøder sættes der fokus på leg:

- **Aktiv deltagelse i understøttelse af børnenes leg**

En særlig opmærksomhed på de voksnes rolle i forhold til at igangsætte – understøtte og guide børnenes leg.

- **Legemanuskripter**

Hvor det pædagogiske personale går foran i forhold til at understøtte de børn der er i en udsat position.

- **Indretning af legemiljøer**

I forbindelse med indkøb af nyt inventar i børnehaven, nedsættes et indretningsudvalg på tværs af børnehaven.

- **Viden og oplevelser der danner grundlag for leg**

Der skal være et fokus på at udvide børnenes vidensgrundlag, således børnene kan indgå og være med til at udvikle i legefællesskaberne. Fx er det svært at lege bager, hvis man aldrig har været hos bageren. Så bliver det svært at lege en leg, hvor man er bager, ekspedient og på indkøb.

Diplomuddannelse af 2 pædagoger: [Leg, kreativitet og læring | UCN act2learn](#)

Her søges midler fra kompetencefond – uddannelsespulje.

Der kan komme andre fælles oplæg, temadage og kurser til hen ad vejen.

Litteratur:

”Kom ind i legen” af Kristina Avenstrup og Sine Hudecek

"10 tanker om leg" af Helle Marie Skovbjerg

"Neuropsykologisk udviklingsleg" af Tea Thyrre Sørensen

[Leg for børn | EVA](#)

[Leg- DAGTILBUD | Emu.dk](#)

[Genstart | Legesyge | DR LYD](#)

[Leg i daginstitutioner- Pædagogisk indblik | Podcast on Spotify](#)

Tidsperspektiv

2024	Marts	Overordnet SMTTE
	Maj	Fælles stimøde for Skovstien og Strandstien
	Maj- september	Pædagogisk personale; Hver gruppe drøfter, hvordan de vil sætte fokus på leg. Præsenteres på sti-møderne i september (der arbejdes og justeres løbende)
	Oktober/november	Forældremøde
2025		TILGÅR – kommende tiltag tager udgangspunkt i evalueringen.
	Januar-maj	Diplomuddannelse for 2 pædagoger

TEGN

Kort sigt

De voksne anvender legen og legefællesskaberne, som et konkret redskab til at skabe trivsel og udvikling for børnene. Fx for børn der har svært ved morgenaflevering og andre overgange.

Længere sigt

Alle børn har deltagelsesmuligheder og nære legerelationer.

Leg er omdrejningspunkt for vores børnefællesskaber.

EVALUERING – Leg som afsæt for fællesskab, trivsel og læring

Udgangspunkt i praksis

Et konkret eksempel fra praksis illustrerer, hvordan legemanuskripter og vokseninitieret leg kan åbne for deltagelse og udvikling. Børnene deltog i en tur ud af huset med et tydeligt formål (indkøb), hvor hverdagsfænomener som "at stå i kø" og "betale" blev gjort til genstand for dialog og refleksion. Denne oplevelse blev efterfølgende omsat til leg i institutionen, hvor et legemiljø – inspireret af oplevelsen – blev skabt med relevante rekvisitter og materialer. En lav reol blev til købmandsdisk, tom emballage blev til varer, og børnene bidrog med materialer hjemmefra. Legen blev introduceret af en voksen gennem et legemanuskript og differentieret deltagelse: *foran – ved siden af – bagved*.

Resultatet er, at legen ikke blot blev en forbigående aktivitet, men har udviklet sig til et vedvarende legeunivers, hvor børn på forskelligt niveau deltager:

- Nogle børn leger fortsat med støtte fra en voksen ved siden af,
- Andre videreudvikler legen med egne idéer, som fx "indkøb til picnic i Jesperhus" eller "bage boller i legekøkkenet".

Dette er bare et konkret eksempel fra praksis, der er mange lignende.

Deltagelse og fællesskab

Det fremgår tydeligt, at legen – når den tager udgangspunkt i børnenes egne spor og oplevelser – styrker både deltagelse og fællesskab. Små grupper og strukturerede legemanuskripter sikrer, at alle børn får en plads og en rolle, og at alle børn bliver hørt. Dette har skabt inkluderende fællesskaber og mindsket risikoen for eksklusion.

Erfaringen viser også, at børn begynder at tage medansvar: de introducerer og inviterer nye børn ind i legen, hvilket styrker børnefællesskabet og bidrager til social dannelse. Det pædagogiske personales fokus på deltagelsesmuligheder og målrettet understøttelse gør en tydelig forskel for de børn, der ellers risikerede at stå udenfor.

Leg og sproglig udvikling

Et andet vigtigt aspekt er sprogtiltagelsen. Gennem legen udvider børnene deres ordforråd, øver sig i turtagning og lærer at udtrykke ønsker, forhandle og fortælle. Begreber som "kvittering", "kunde", "picnic" eller "butik" får kontekst og betydning, og børnene øver sig i at anvende sproget funktionelt. På denne måde bliver sprogudvikling bliver her en integreret del af legen – og ikke en adskilt aktivitet.

Voksnes rolle og faglig refleksion

Voksne har i dette arbejde haft en aktiv og afgørende rolle. Legemanuskripterne – særligt når de tager udgangspunkt i børnenes egne interesser – skaber struktur, forudsigelighed og muligheder for deltagelse på forskellige niveauer. Det pædagogiske personales evne til at være til stede, observere og gribe ind med passende støtte har været nøglen til at løfte legens kvalitet.

Den fælles faglige refleksion via SMTTE-modellen og løbende sparring har styrket det kollegiale samarbejde og bidraget med nye idéer og perspektiver. Det har også skabt fælles sprog og retning i arbejdet med leg som udviklingsfokus.

Udvidet læringsrum og forældresamarbejde

Ture ud af huset og besøg hos forældre på arbejdspladser har været værdifulde for at udvide børnenes erfaringsverden og skabe nye legeimpulser. Dette har givet anledning til, at børn kan bringe ny viden ind i legen og bygge videre på deres oplevelser. Samtidig understøtter det samarbejdet med forældrene, som oplever sig som aktive medspillere i deres børns leg og læring.

Personalets kompetenceudvikling

Det har ikke været muligt at sende medarbejdere afsted på den tilsigtede Diplom uddannelsen. I stedet har vi valgt en anden tilgang til kompetenceudvikling af personalet ift. bl.a. leg.

I 2025/2025 igangsætter vi et fælles læringsforløb for alle pædagogiske medarbejdere i Børnehuset med udgangspunkt i Neuropædagogiske Udviklingsleg af Tea Thyrre Sørensen. (NPU)

Udviklingspunkter

Ovenstående evaluering er samlet for hele børnehaven, hvorfor summen af gode eksempler er mange og flest – for at denne gode udvikling skal fortsætte skal vi forsat have et fokus på at alle arbejder målrettet og systematiske med at udvikle de gode fællesskabsfremmede og udviklende legeuniverser.

Ved at målrette vores udviklingsarbejde på nedenstående områder – inspireret af både vores evaluering og seneste kvalitetsrapport – vil vi være godt klædt på til at hæve kvaliteten til "god" og skabe robuste, inkluderende læringsmiljøer for alle børn.

Leg og aktiviteter

Kvalitetsrapporten: Kvaliteten inden for "Leg og aktiviteter" vurderes som en af de svageste på nationalt niveau — kun 1 ud af 10 institutioner opnår "god" kvalitet, mens 3 ud af 10 ligger på "utilstrækkelig"

Vi har gode praksisser med voksenstyrede legemanuskripter, ture ud af huset og legemiljøer med støttefunktioner, som fremmer deltagelse og sprogudvikling. Dog er det ikke en fuld implementeret del af den daglige pædagogiske praksis i hele børnehaven – men alle er på vej.

Relationer og fællesskaber

Kvalitetsrapport: Der er behov for at styrke børnefællesskaber og responsive samspil mellem børn og voksne.

Små legegrupper og legemanuskripter styrker inklusion, og børn inviterer aktivt nye deltagere. I forhold til *responsive samspil* skal vi styrke de voksnes bevidsthed om at;

- være aktivt lyttende, afstemt og anerkendende i sit samspil med barnet/børnegrupperne
- relationel støtte og bevidst voksenindsats for at skabe inkluderende fællesskaber.

Fysiske rammer og legeområder

Kvalitetsrapporten: De fysiske omgivelser scorer højt, men der er plads til forbedring i legeområder og materialeudbud

Vi har gentænkt indretningen, med fokus på at matche børnenes interessefelt – indendørs. Næste skridt vil naturligt være at sætte fokus på vores udendørs fysiske legemiljøer; hvilke legemuligheder børnene tilbydes, hvordan er deltagelsesmulighederne, de voksnes placering, positionering og deltagelse.

Sammenfattende konklusion

Evalueringen viser, at målrettet arbejde med leg og fællesskab:

- Øger børns deltagelse og oplevelse af at være en del af fællesskabet,
- Skaber strukturer, der understøtter inklusion og læring,
- Udvikler børns sociale, sproglige og personlige kompetencer,
- Motiverer børn til at bruge og videreudvikle deres fantasi og erfaringer,
- Styrker det faglige samarbejde og refleksion blandt de voksne,
- Understøtter et frugtbart forældresamarbejde.

Der er en tydelig sammenhæng mellem vokseninitieret leg med afsæt i børns interesser og øget trivsel og deltagelse blandt børnene.